

ภูมิศาสตร์ทวีปยุโรป

(Geography of Europe)

บทที่ 1

ลักษณะทั่วไปของทวีปยุโรป

(General Characteristics of Europe)

1.1 วัตถุประสงค์

- 1.1.1 เพื่อให้ นักศึกษาอธิบายลักษณะทั่วไปของทวีปยุโรปได้
- 1.1.2 เพื่อให้ นักศึกษาบอกถึงขนาด รูปร่าง และที่ตั้งของทวีปยุโรปได้
- 1.1.3 เพื่อให้ นักศึกษาอธิบายถึงประวัติ และความเป็นมาของทวีปยุโรปได้
- 1.1.4 เพื่อให้ นักศึกษาบอกถึงสาเหตุที่ทวีปยุโรปมีความเจริญรวดเร็วกว่าทวีป

เอเชียได้

- 1.1.5 เพื่อให้ นักศึกษาบอกถึงองค์ประกอบเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของทวีปยุโรปได้

1.2 เนื้อหาสำคัญ

ลักษณะทั่วไป

เป็นทวีปเกือบเล็กที่สุด โตกว่าทวีปออสเตรเลียเล็กน้อย มีพื้นที่ประมาณ 4.2 ล้าน ตารางไมล์ (10.9 ล้านตารางกิโลเมตร) ประชากรหนาแน่นกว่าทุกทวีป (ของทวีปเอเชีย 168 คน ต่อตารางไมล์) (66 คนต่อ 1 ตารางกิโลเมตร) ทวีปออสเตรเลีย 5 คนต่อตารางไมล์ (2 คนต่อ 1 ตารางกิโลเมตร) เมื่อนับรวมจำนวนประชากรทั้งทวีปนี้ประมาณ 765 ล้านคน คิดเฉลี่ยความหนาแน่นเท่ากับ 182 คนต่อ 1 ตารางไมล์ หรือ 70 คนต่อ 1 ตารางกิโลเมตร (2529) เนื่องจากทวีปนี้มีดินแดนติดต่อกับทวีปเอเชีย เปรียบเสมือนคาบสมุทร จึงมีชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า “ยูเรเชีย” (Urasia)

การศึกษาหาความรู้ด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เกี่ยวกับทวีปยุโรปมีความยุ่งยากสืบเนื่องจาก

1. ลักษณะสภาพภูมิศาสตร์ แบ่งออกเป็นส่วนใหญ่เล็กน้อย โดยเฉพาะโครงสร้าง สลับซับซ้อนหลายแบบ

2. ลักษณะของเชื้อชาติ แบ่งเป็นกลุ่มเล็กกลุ่มน้อย ซึ่งมีอยู่ทั่วไป ยากแก่การแบ่ง เป็นเขต ๆ ได้

3. รัฐต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ มีผู้นำหลายฝ่ายต่างแสวงหาดินแดนเป็นของตนเอง ภาษามีความยุ่งยาก แม้ประเทศเดียวกันมีภาษาแตกต่างกัน

ความเป็นมาของทวีปยุโรป

ในระยะแรกไม่ค่อยมีความเจริญ อารยธรรมต่าง ๆ จากภายนอกที่เผยแพร่เข้าสู่ทวีปยุโรป จำแนกเป็น 3 ยุค คือ

1. ยุคหินเก่า (Paleolithic) ระยะปลายยุคน้ำแข็ง ยังไม่เจริญประกอบอาชีพด้วยการล่าสัตว์เป็นอาหาร

2. ยุคหินใหม่ (Neolithic) มนุษย์ยุคนี้รู้จักเลี้ยงสัตว์ ทำเครื่องปั้นดินเผา ทำอิฐ ทำเสื้อผ้า เขียนหนังสือ จัดระบบสังคม มีการตั้งหมู่บ้านขึ้นเป็นหลักแหล่ง อารยธรรมไปจากอียิปต์ และลุ่มน้ำเมโสโปเตเมีย แหล่งที่มีอารยธรรมผ่านมากที่สุดคือ เกาะครีต ตอนใต้ของประเทศกรีซ (สาธารณรัฐเฮลเลนิก)

3. ยุคสำริด (Bronze Age) รู้จักนำแร่ดีบุก และแร่ทองแดงมาผสมกันเป็นทองสำริด ทำให้สะดวกต่อการถลุง นักประดิษฐ์ คิดค้น

ขนาดของทวีปยุโรป เป็นทวีปที่เกือบลึกที่สุดในโลก ใหญ่กว่าทวีปออสเตรเลียเล็กน้อย ทำเลที่ตั้ง ตั้งอยู่ในเขตอากาศอบอุ่น และเขตหนาวเหนือ (Lands and Peoples p.12-13)

— ส่วนเหนือสุดอยู่ที่ North Cape ในประเทศนอร์เว (ละติจูด 71° 8' เหนือ)

— ส่วนใต้สุดอยู่ที่ Point Marroqui (สเปน) นอกจากนี้ยังติดกับทะเลแคสเปียน เทือกเขาคอเคซัส ทะเลดำ ทะเลเมดิเตอร์เรเนียน (ละติจูด 36° เหนือ)

— ส่วนที่อยู่ทางตะวันตกสุดคือ แหลมโรคา (Cape Roca) นอกจากนี้เป็นมหาสมุทรแอตแลนติกทะเลเหนือ (ลองจิจูด 9° 30' ตะวันตก)

— ส่วนที่อยู่ด้านตะวันออก ติดกับทวีปเอเชีย โดยแนวเทือกเขายูรัล กั้นอยู่ (ลองจิจูด 66° ตะวันออก)

ยุโรป : ประเทศ, เมืองหลวง, ทะเล, มหาสมุทรและเมืองสำคัญ (ด้านตะวันออกของสวีเดน คือ อ่าวบอธเนีย (Gulf of Bothnia))

ลักษณะชายฝั่งของทวีปยุโรปยาวมากกว่าทวีปอื่นใด ส่วนสูงที่สุดคือ Mount Elbrus สูง 18,481 ฟุต (5,633 เมตร) และส่วนที่ต่ำสุดอยู่สูงจากระดับน้ำทะเล 92 ฟุต (28 เมตร) ที่ทะเลแคสเปียน

สาเหตุที่ทวีปยุโรปเจริญรวดเร็วกว่าทวีปเอเชีย เพราะ

1. สามารถติดต่อกับทวีปอื่นได้ง่าย และสะดวกทำให้อารยธรรมจากภายนอกเข้าถึงง่าย

2. มีลักษณะภูมิอากาศอบอุ่น
3. แนวภูเขาไม่ขวางกั้นทิศทางลม วางตัวตามแนวยาว
4. ประชากร ชยัน อดทน มีความริเริ่มสร้างสรรค์
5. มีการคมนาคมดีทั้งทางบก และทางน้ำ ทวงอากาศ
6. แม่น้ำมีมาก และไหลออกหลายทิศทาง
7. มีพื้นที่ราบกว้างขวางพอที่จะใช้เพาะปลูกได้มาก

องค์ประกอบเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของทวีปยุโรปมีองค์ประกอบ ดังนี้ :-

1. ทำเลที่ตั้งเหมาะสม
2. ลักษณะภูมิอากาศเหมาะสม
3. ลักษณะภูมิประเทศมีหลายแบบ
4. ลักษณะชายฝั่งยาวเหยียด
5. เป็นแหล่งของการสำรวจ และการแสวงหาอาณานิคม
6. มีวัฒนธรรมที่สูงส่งเป็นมรดกตกทอด
7. ลักษณะเด่นทางด้านอุตสาหกรรม และมีมาตรฐานการครองชีพสูง
8. กิจกรรมทางการเกษตรก้าวหน้า
9. พัฒนาด้านการท่องเที่ยวสูง
10. มีการรวมกลุ่มกันเองตามความคิด เช่น

— สนธิสัญญาทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของฝ่ายโลกเสรี

— สนธิสัญญาทางเศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของฝ่ายคอมมิวนิสต์ ที่สำคัญคือ สนธิสัญญาโคมิคอน หรือ ซีเมีย

— สนธิสัญญาการป้องกันทางทหารของฝ่ายโลกเสรี

1.3 สรุป

ลักษณะที่ตั้งและรูปร่างของทวีปยุโรปจะเห็นว่ามีส่วนสำคัญต่อการส่งเสริมให้ยุโรปเป็นทวีปที่มีความเจริญก้าวหน้ามากทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการปกครอง การมีชายฝั่งทะเลยาวและมีลักษณะเว้าแหว่ง ใช้ประโยชน์ในการสร้างเมืองท่าจอดเรือได้ดีและเป็น การเสริมสร้างนิสัยให้ชาวยุโรปชอบการผจญภัยทางทะเลและแสวงหาผลประโยชน์จาก ทะเลได้ดี ทำให้ประชาชนของยุโรปมีมาตรฐานการครองชีพสูงและเป็นเหตุให้ยุโรป เป็นทวีปที่มีประชากรหนาแน่นที่สุดในโลกด้วย

ทวีปยุโรปเป็นดินแดนที่มีสิ่งแตกต่างกันมาก เช่น ทางด้านภูมิศาสตร์ ลักษณะ โครงสร้างและภูมิประเทศ มีตั้งแต่โครงสร้างทางธรณีวิทยาที่เก่าที่สุดจนถึงใหม่ที่สุด มี ภูมิประเทศตั้งแต่แบบเทือกเขาสูงที่ราบสูง จนถึงที่ราบต่ำ ด้านประชากรมีความแตกต่าง กันมาก แห่งหนึ่งในโลก ทางด้านวัฒนธรรมก็มีความแตกต่างกันมากเช่นกัน โดยเฉพาะ ในด้านภาษาปรากฏว่า เกือบไม่มีประเทศใดที่ใช้ภาษาเดียวกันส่วนในเรื่องการปกครอง ที่ประกอบขึ้นเป็นรัฐหรือประเทศยุโรป เป็นทวีปที่มีรัฐเล็กรัฐน้อย เป็นจำนวนมากรัฐเหล่านี้ มีการเปลี่ยนแปลงพรมแดนมาโดยตลอด จนถึงสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่สอง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นตัวอย่างในการที่จะใช้ศึกษาทางด้านภูมิศาสตร์ได้เป็นอย่างดี

1.4 ศัพท์สำคัญ

1.4.1 Palolithic หมายถึงยุคหินเก่ายังไม่มีความเจริญประกอบอาชีพ ด้วยการล่าสัตว์เป็นอาหาร

1.4.2 Neolithic หมายถึง มนุษย์ยุคหินใหม่ รู้จักเลี้ยงสัตว์ ทำเครื่องปั้น- ดินเผา ทำอิฐ ทำเสื้อผ้า ทำหนังสือ จัดระบบสังคม มีการตั้งหมู่บ้านขึ้นเป็นหลักแหล่ง

1.4.3 Bronze Age หมายถึง มนุษย์ยุคสำริด คือรู้จักนำแร่ดีบุก และ แร่ทองแดงมาผสมกันเป็นทองสำริด รู้จักประดิษฐ์ คิดค้น

1.4.4 Intensive หมายถึง การเกษตรที่เรียกว่าแบบเพิ่มผลผลิต คือ ใช้พื้นที่ ไปกว้างขวางแต่จะให้ผลผลิตต่อเอเคอร์สูง โดยใช้วิธีที่ใช้ในการทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้าช่วยมาก

1.5 แนวคำถาม

- 1) การศึกษาทางด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์เกี่ยวกับทวีปยุโรปนั้นมีความยุ่งยากหลายสาเหตุประกอบไปด้วยอะไรบ้าง ?
  - 1) มีโครงสร้างสลับซับซ้อน
  - 2) มีภาษาที่ใช้แตกต่างกัน
  - 3) มีชนกลุ่มเล็กกลุ่มน้อยหลายเชื้อชาติปะปนกัน
  - 4) จากเหตุผลทั้ง 3 ข้อประกอบกัน
- 2) อารยธรรมต่าง ๆ ที่เข้าสู่ทวีปยุโรปนั้นยุคที่ยังไม่มีความเจริญ การยังชีพอยู่ด้วยการล่าสัตว์เป็นอาหารคือยุคใด ?
  - 1) Neolithic
  - 2) Paleolithic
  - 3) Bronze Age
  - 4) Intensive
- 3) ลักษณะโดยทั่วไปของทวีปยุโรปมีองค์ประกอบด้านใดบ้าง ?
  - 1) มีทำเลที่ตั้งเหมาะสม
  - 2) มีลักษณะภูมิอากาศเหมาะสม
  - 3) มีลักษณะชายฝั่งที่ยาวเหยียด
  - 4) จากเหตุผลทุกข้อประกอบกัน
- 4) สาเหตุที่ยุโรปมีความเจริญรวดเร็วกว่าทวีปเอเชียเพราะเหตุผลข้อใด ?
  - 1) ลักษณะภูมิอากาศอบอุ่น
  - 2) ลักษณะภูมิอากาศอบอุ่นชื้น
  - 3) ลักษณะภูมิอากาศมีอุณหภูมิที่เหมาะสม
  - 4) ประชากรมีความขยันอดทน
- 5) ประชากรของทวีปยุโรปประกอบด้วยพวกใหญ่ ๆ 3 พวกนั้น ลักษณะที่มีรูปร่างสูงใหญ่ผมสีทองตาสีฟ้า อยู่ทางตอนไหนของทวีป ?
  - 1) ตอนใต้ของทวีป
  - 2) ตอนกลางของทวีป
  - 3) ตอนบนของทวีป
  - 4) ตอนเหนือของทวีป